

دیپلماسی اقتصادی ایران در جهان رو به دگرگونی (بایسته‌ها و الزامات)

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران
مهر - ۱۴۰۱

تعریف دیپلماسی اقتصادی

دیپلماسی اقتصادی فصل مشترک بین منافع اقتصاد ملی و منافع سیاسی هر کشور در سطح بین‌المللی است.

دیپلماسی اقتصادی عبارت از بهره‌گیری از ابزارهای سیاسی در مذاکرات بین‌المللی با هدف افزایش سطح رفاه شهروندان و استفاده از اهرم‌های اقتصادی برای افزایش ثبات سیاسی یک کشور است.

۱ برطرف کردن موانع فراروی منافع اقتصادی کشورها

۲ جذب منابع لازم برای تحقق اهداف توسعه‌مدارانه کشورها

۳ ارتقای جایگاه کشورها در سلسله مراتب قدرت و ثروت جهانی

کارکردهای
دیپلماسی اقتصادی

دیپلماسی اقتصادی (عام)

هنر طراحی، پیاده‌سازی و پیگیری **سیاست خارجی** یک کشور در روابط بین‌الملل است که با استفاده از طیف متنوعی از تدابیر و ابزارهای سیاسی-اقتصادی پیگیری می‌شود.

دیپلماسی تجاری

به **همه اقداماتی** که به طور بالفعل یا بالقوه موجب **رونق فعالیت‌های صادراتی** می‌شود، اطلاق می‌گردد و با مسائلی مثل بازرگانی خارجی، فارغ از پیگیری اهداف سیاسی و غیر اقتصادی (هرچند متأثر از آنها) مرتبط است.

دیپلماسی شرکتی (کسب و کار)

گروه‌های اقتصادی غیر دولتی، نظیر **شرکت‌های چند ملیتی**، جهت تنظیم مناسبات مالی و تجاری خود با دیگر شرکت‌ها، دولت‌ها و حتی سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی از ابزار دیپلماتیک گونه استفاده می‌کنند.

دیپلماسی اقتصادی

سطوح بالای نظام سیاسی
(رئیس‌جمهور، نخست‌وزیر و اعضای پارلمان)
سفرا و نمایندگان دیپلماتیک
وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها دولتی

دیپلماسی شرکتی

دیپلماسی تجاری

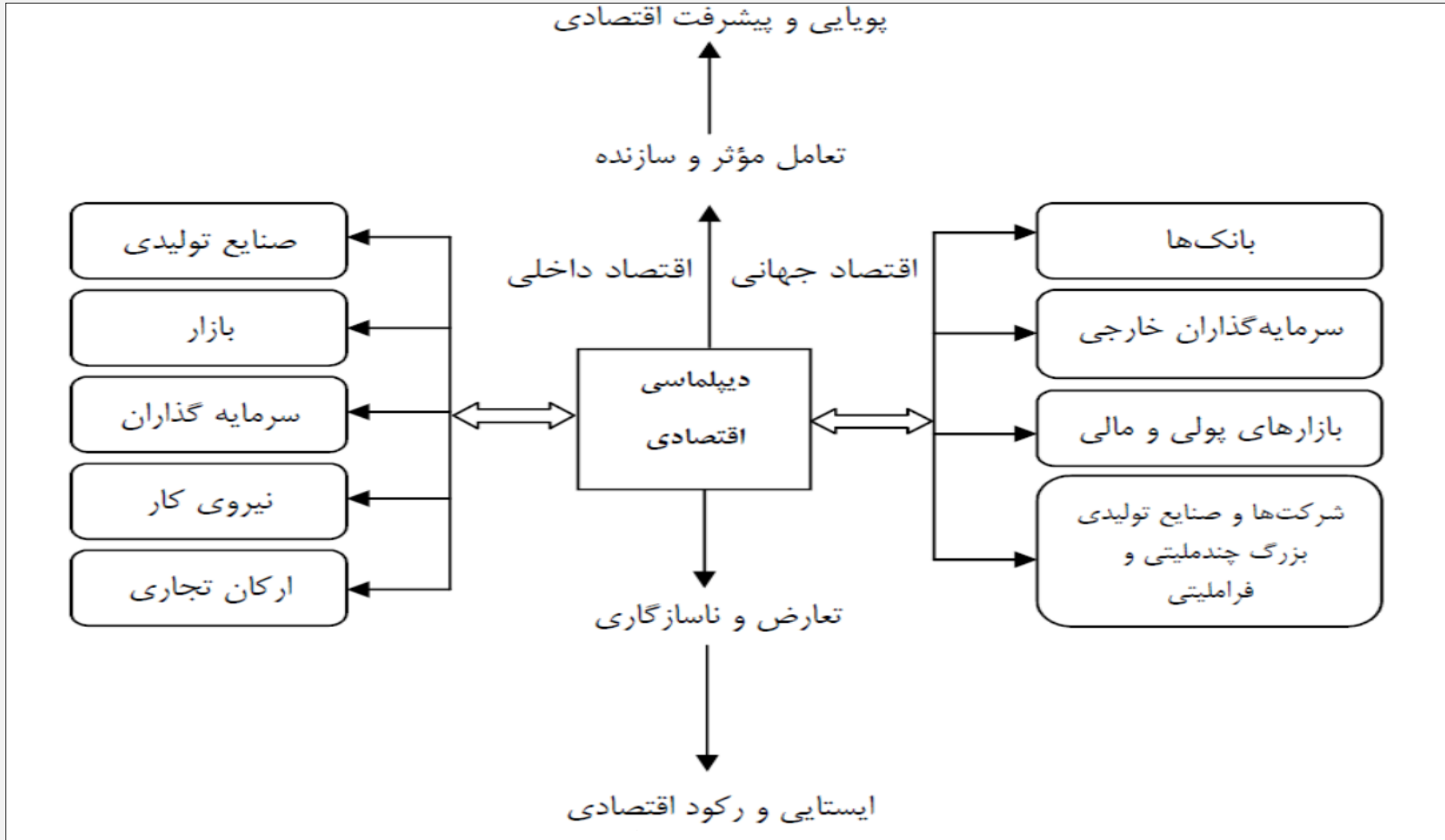
بخش خصوصی و اتاق‌های بازرگانی
شرکت‌های چند ملیتی و فراملیتی
گروه‌های حقوق بشری و حامی محیط زیست

فرایند تأثیر گذاری و تأثیر پذیری اقتصاد و دیپلماسی

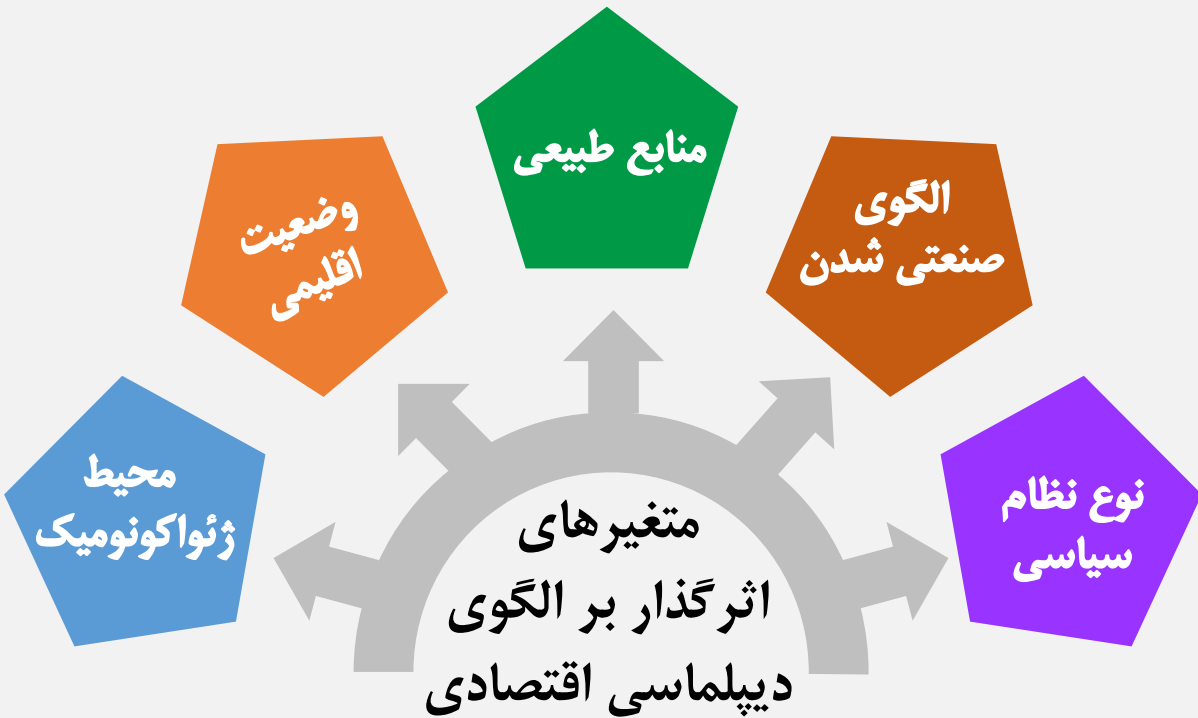

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

ویژگی‌های کلیدی دیپلماسی اقتصادی

ویژگی کلیدی حوزه دیپلماسی اقتصادی **تنوع مدل‌های ساختار نهادی** است. نمی‌توان از یک **الگوی واحد دیپلماسی اقتصادی** سخن گفت و آن را برای کشورهای مختلف تجویز کرد.

مدل دیپلماسی اقتصادی **چین** به شدت دولت محور و سلسله مراتبی است، در حالیکه مدل دیپلماسی اقتصادی در **ایالات متحده** با محوریت بخش خصوصی، بخشی که ارتباطی سلسله مراتبی با دولت ندارد شکل گرفته و تداوم یافته است.

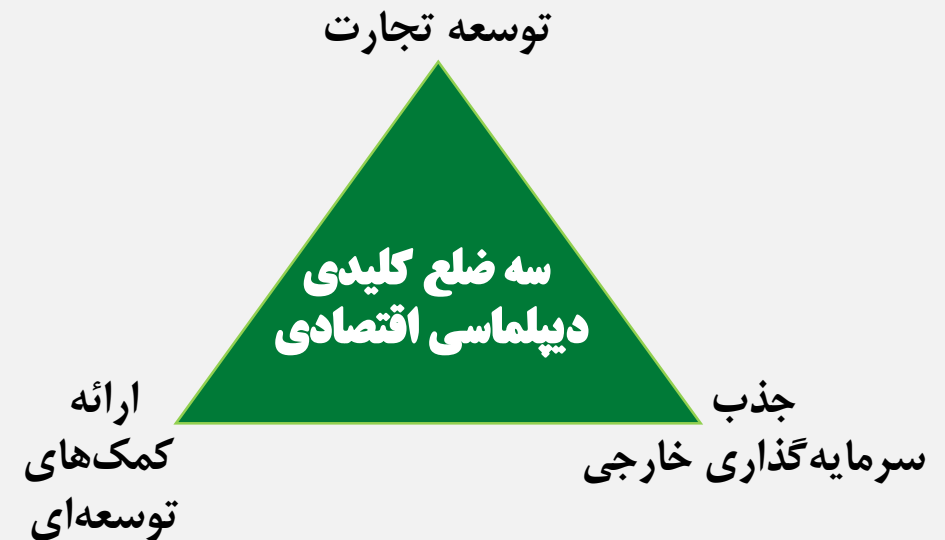
نسبت بخش خصوصی و دولت در طراحی و پیشبرد دیپلماسی اقتصادی نقطه تمایز در مدل‌های دیپلماسی اقتصادی است.

آیا دیپلماسی اقتصادی انعکاسی از منافع و اهداف دولت‌ها باشد؟ و یا منافع بخش خصوصی و جامعه مدنی در آن برجسته شود؟

حضور بازیگرانی متنوع با منافع متفاوت در طراحی و اجرای دیپلماسی اقتصادی

- ✓ وزارت خارجه لزوماً متولی طراحی و اجرای دیپلماسی اقتصادی نیست.
- ✓ شکل دهی به مدل‌هایی از دیپلماسی اقتصادی، در قالب مدیریت روابط پیچیده بازیگران متعدد، یکی از چالش‌های جدی کشورهای در حال توسعه و حتی کشورهای توسعه یافته در دوره پس از جنگ سرد است.
- ✓ کشورهایی مانند کره جنوبی ساختار دیپلماسی اقتصادی خود را در راستای مدیریت بازیگران متعدد به دفعات اصلاح کرده‌اند.

از این منظر روابط هم‌افزا بین این سه حوزه و تعریف این روابط در ذیل **استراتژی کلان سیاست خارجی و امنیت ملی کشورها** در چارچوب اهداف اقتصادی سیاسی شکل دهی به دیپلماسی اقتصادی موفقیت‌آمیز اهمیت ویژه‌ای دارد.

تجربه دیپلماسی اقتصادی چین، راهبرد تنظیم تعامل با جهان پیشرو

ظهور چین در نظام بین‌الملل و مطرح شدن این کشور به عنوان **هژمون آینده اقتصاد جهانی**، این پرسش را ایجاد می‌کند که چگونه چین توانست به چنین جایگاهی از نظر رشد اقتصادی و نفوذ بین‌المللی نائل شود؟

از پیروزی انقلاب کمونیستی چین در سال ۱۹۴۹ تا سال ۱۹۷۹

الگوی حکمرانی چین بر پایه **تقابل با نظام بین‌المللی و پیگیری استراتژی جایگزین وادرات تنظیم شده بود**. حمایت‌گرایی شدید، تولید برای مصرف داخلی، کنترل انحصاری دولت بر تجارت خارجی مورد توجه بود و **در این هندسه حکمرانی، مقوله تجارت صرفاً به تأمین مواد خام و فناوری تقلیل یافته بود و نقش چندان مهمی در توسعه و پیشرفت چین نداشت**.

از سال ۱۹۷۹ تا کنون

با مبنا قرار گرفتن **رشد اقتصادی به عنوان محور قدرت ملی در استراتژی کلان چین** و هماهنگی تمامی سیاست‌ها و برنامه‌ها با این هدف، **سیاست خارجی چین** به بخشی از راه حل توسعه اقتصادی این کشور تبدیل شده و مسیر پیشرفت را برا آن هموار ساخته است.

تجربه دیپلماسی اقتصادی چین، راهبرد تنظیم تعامل با جهان پیشرو

بهبود تجارت خارجی

از طریق اولویت بخشی به کشورهای در حال توسعه به عنوان شرکای تجاری و تلاش برای انعقاد توافقنامه های تجارت آزاد

جذب سرمایه گذار مستقیم خارجی

بیش از ۶۱ درصد از تجارت خارجی چین مبتنی بر جذب سرمایه گذاری خارجی است.

سرمایه گذاری در سایر کشورهای جهان

تعامل با سازمانهای منطقه‌ای و بین المللی اقتصادی

آپک، شانگهای، سازوکار آ.س.آن+۳، سازمان تجارت جهانی (WOT)، مشارکت در بریکس و...

تنوع بخشی در شرکای تجاری

انتقال علم و فناوری

بهبود تصویر کشور

از طریق اعطای کمک های خارجی به کشورهای کمتر توسعه یافته و تقویت گردشگری

احیای جاده ابریشم جدید

ابر پروژه یک کمر بند-یک جاده

مهمترین
راهبردهای دیپلماسی
اقتصادی چین

تجربه دیپلماسی اقتصادی چین، راهبرد تنظیم تعامل با جهان پیشرو

رهبران چینی براساس تعریف جدیدی که در سال ۱۹۷۹ از نقش و جایگاه این کشور در عرصه جهانی در نظر داشتند، اقتصاد را به عنوان مهم ترین مؤلفه قدرت ملی، محور برنامه ریزی خود قرار دادند و دولتمردان چین از سه دهه پیش از تمامی ابزارهای ممکن از جمله دیپلماسی اقتصادی و سیاست خارجی برای افزایش قدرت اقتصادی بهره بردند.

✓ چین از ابزار سیاست خارجی به عنوان حلقه واسط میان عرصه داخلی و بین المللی جهت ایجاد بستر مناسب برای دستیابی به هدف قدرت برتر اقتصادی بهره برد.

✓ تلاش در جهت ایجاد ثبات و امنیت در محیط پیرامونی چین، به عنوان شرط لازم تداوم توسعه اقتصادی در زمره اولویتهای اصلی سیاست خارجی این کشور قرار گرفت.

تجربه دیپلماسی اقتصادی ترکیه، راهبرد تنظیم تعامل با جهان پیش‌رو

کارنامه دیپلماسی اقتصادی ترکیه در دو دهه اخیر، موفقیت‌های فراوانی در خود دارد.

ساختار نهادی دیپلماسی اقتصادی ترکیه در قالب **مدل هماهنگی** قابل مفهوم بندی است و **طیف وسیعی از نهادهای بخش دولتی و خصوصی** در شکل دهی به دیپلماسی اقتصادی این کشور نقش آفرینی می‌کنند. در این میان نقش **وزارت اقتصاد و وزارت بازرگانی** برجسته‌تر است. **وزارت امور خارجه** نیز در سال‌های اخیر از حاشیه به متن دیپلماسی اقتصادی ترکیه آمده است.

هدف بلندپروازنه تبدیل ترکیه به یکی از ده اقتصاد بزرگ جهان را ترسیم کرده است.

چشم انداز ۲۰۲۳

تنیده شدن در زنجیره‌های جهانی ارزش و تبدیل شدن به هاب تولید و صادرات کالاهای با فناوری متوسط و بالا در اوراسیا را در کانون قرار داده است.

استراتژی توسعه صنعتی

دستور کار
دیپلماسی اقتصادی
ترکیه در سال‌های
اخیر

بر اساس این دو پیشران، دیپلماسی اقتصادی ترکیه در راستای متنوع سازی شرکای تجاری و **تسهیل در تنیده شدن در زنجیره‌های ارزش** سوق یافته است.

تجربه دیپلماسی اقتصادی پاکستان، راهبرد تنظیم تعامل با جهان پیشرو

سیاست‌های تجاری پیشین پاکستان، قادر به تغییر روند صادرات نبوده است. این سیاست‌ها به دلیل ضعف در اجرا و عدم اجرای اصلاحات سیستمی و ساختاری بلندمدت، با شکست مواجه شدند. بنابراین اهداف سیاست‌های کلان تجاری شامل رقابت‌پذیری، متنوع‌سازی، پیچیدگی تولیدات و ثبات محیط سیاست‌گذاری به ثمر نرسید.

در سال ۲۰۲۰ پاکستان به‌منظور دستیابی به رشد سریع صادرات پایدار، یک استراتژی جامع با اهداف زیر را طراحی کرد:

- ✓ بهینه‌سازی و ارتقا زمینه‌های موجود در کوتاه‌مدت
- ✓ تنوع‌بخشی و ایجاد زمینه‌های جدید در میان‌مدت (از طریق مشارکت ذی‌نفعان)
- ✓ شناسایی زمینه‌های صادراتی مبتنی بر نوآوری و خلاقیت

دیپلماسی اقتصادی ایران در جهان رو به دگرگونی

در دهه های اخیر **ژئوپلیتیک گرای** همواره در کانون نظر و عمل راهبردی ایران بوده است، اما در سال های اخیر نگرش **ژئواکونومیک** به محیط بین المللی و کوشش برای طراحی و اجرای دیپلماسی اقتصادی به تدریج در حال حرکت از حاشیه به متن تفکر و کنش راهبردی ایران است.

محیط عملیاتی دیپلماسی اقتصادی ایران به معنای **عوامل بیرونی** که صرف نظر از برداشت تصمیم گیران ایران وجود دارند، به صورتی آشکار در حال دگرگونی است.

شورای اطلاعات ملی آمریکا در سال ۲۰۱۲ گزارش آینده پژوهانه در مورد آینده سیاست و اقتصاد جهانی تحت عنوان **"جهان های بدیل"** در چهار سناریو، افق ۲۰۳۰ جهان را پیش بینی کرده است.

سناریوی جهان غیردولتی

سناریوی جهان نابرابر

سناریوی جهان ادغام شده

سناریوی موتورهای خاموش

اکنون که یک دهه از زمان انتشار این گزارش، می توان مدعی شد که اقتصاد سیاسی بین الملل به طور فزاینده به سوی سناریوی موتورهای خاموش پیش می رود.

سناریوی موتورهای خاموش ۱

✓ اقتصاد و سیاست جهان در ۲۰۳۰، پرتنش تر، نابرابرتر و دارای مشکلات بیشتری نسبت به وضعیت ۲۰۱۲ خواهد بود.

✓ رشد اقتصاد جهانی در ۱۵ سال منتهی به ۲۰۳۰، کندتر خواهد شد و همین امر قیمت مواد غذایی و کالاها را افزایش خواهد داد.

✓ کشورها بیش از پیش به سمت ملی‌گرایی اقتصادی و سیاست درهای بسته روی خواهند آورد.

✓ حکمرانی جهانی متأثر از این وضعیت به تدریج از بین خواهد رفت.

✓ آمریکا و اتحادیه اروپا، سیاست‌های درون‌نگرایانه‌ای را در پیش خواهند گرفت.

✓ کاهش روزافزون وابستگی متقابل میان کشورها و احتمال بروز جنگ‌های منطقه‌ای، بیشتر و بیشتر خواهد شد.

سناریوی موتورهای خاموش ۱

✓ در جهان پیش رو، ایالات متحده و اتحادیه اروپا، نه توان و نه **تمایل رهبری جهان** را خواهند داشت.

✓ **تنش میان قدرت های در حال ظهور** به خصوص چین و هند نیز افزایش خواهد یافت.

✓ آمریکا از آسیا خارج خواهد شد و همین امر **احساس نگرانی و ناامنی** را در هند بیش از پیش دامن خواهد زد.

✓ در آسیا، **بازی بزرگ جدیدی** در خواهد گرفت، در یک سوی چین و در سوی دیگر آن، سایر قدرت های بزرگ قرار خواهند داشت.

✓ بخشی از جهان از جنوب شرق آسیا تا خلیج فارس، به گونه ای **روزافزون بی ثبات** خواهند شد.

✓ اصلاحات بنیادینی در چین رخ نمی دهد و با افزایش فساد، **پتانسیل شورش های اجتماعی** در این کشور افزایش خواهد یافت.

موتورهای خاموش و دیپلماسی اقتصادی ایران: پرسش های مهم

در برداشت نخست تحقق پذیری سناریوی موتور های خاموش برای ایران گشایش راهبردی محسوب می شود.

- ✓ ایران در سه دهه اخیر تحت فشار نظم بین الملل لیبرال و به ویژه مدیر این نظم یعنی ایالات متحده آمریکا بوده است.
- ✓ ایران همواره با تهدیدهای نظامی مواجه بوده است.
- ✓ سنگین ترین نظام تحریمی در تاریخ، در این دوره بر ایران اعمال شده است.
- ✓ تحریم های ایران حتی از تحریم های روسیه نیز سنگین تر و گسترده ترند.
- ✓ تحریم ایران به گونه ای است که بخش خارجی و حاکمیت اقتصادی این کشور عملاً گروگان گرفته شده اند.

پرسش های مهم دیپلماسی اقتصادی ایران:

- ✓ چرا با وجود ضعف در نظم بین الملل آمریکا محور و بحران در حکمرانی جهانی، فشار های تحریمی علیه ایران و عوارض آنها رو به کاهش نمی رود و بلکه افزایش یافته است؟
- ✓ چگونه می توان این تناقض را در تحولات محیط عملیاتی دیپلماسی اقتصادی ایران توضیح داد؟

فاصله بین فروپاشی نظم قدیم و شکل گیری نظم جدید

بازی بزرگ جدید ژئوپلیتیک در شرق اروپا با حمله روسیه به اوکراین عملاً آغاز شده و در **شرق آسیا** نیز نشانه های فزاینده مبنی بر شکل گیری بازی بزرگ وجود دارد. اما گسترش این تغییرات به حوزه ژئواکونومی و اقتصاد جهانی به تدریج و با تاخیر صورت می گیرد.

میان **ضعف و زوال تدریجی نظم های بین المللی و بروز و ظهور نظم های جدید** همواره فاصله های معناداری وجود داشته است که به دوره های گذار مشهور شده اند.

به استثنای فروپاشی یک شبه و به یکباره شوروی، **روند تاریخی تغییرات در نظم بین المللی و اقتصاد سیاسی بین الملل همواره تدریجی بوده** و نظم مستقر دوره های طولانی از ضعف و فرسودگی تدریجی را طی کرده و به تدریج به ساختارها و نظم جدیدی راه برده است.

در شرایط کنونی نیز گرچه تحقق تدریجی سناریوی موتورهای خاموش از ضعف نظم بین الملل حکایت می کند اما **نشانه های بروز و ظهور نظمی تازه چندان به چشم نمی خورد.**

۱

۲

۳

۴

منافع چین در برهم زدن سریع نظم قدیم نیست

- تنها کشوری که بالقوه می‌تواند در حوزه اقتصاد سیاسی بین‌الملل به نظم‌سازی دست یازد **چین** است.
- اما چین قدرتی است که منافع بسیار زیادی در نظم موجود بین‌المللی دارد و برهم زدن رادیکال نظم موجود را کاملاً به سود خود نمی‌داند. این امر به ویژه در حوزه اقتصاد سیاسی بین‌الملل بروز و ظهور دارد:

- ✓ چین در کانون زنجیره‌های جهانی ارزش قرار دارد.
- ✓ منابع و مواد خام مورد نیاز خود را از خارج تأمین می‌کند و همچنان اقتصادی صادرات‌گرا است.
- ✓ چین مهم‌ترین برنده فرایند جهانی شدن بوده و با استفاده از امکانات بین‌المللی، سخت‌کوشی مردم چین و رهبری خردمندان حزب کمونیست در فرصتی بسیار کوتاه به دومین اقتصاد بزرگ جهان بدل شده است.

تحولات بین المللی و دیپلماسی اقتصادی ایران

اقتصاد ایران را به صورت توامان و تناقض آمیز می توان اقتصادی منزوی و تنیده در اقتصاد جهانی محسوب داشت.

✓ از یک سو بخش مهمی از راه های عادی تعامل اقتصادی ایران با اقتصاد جهانی محدود شده است.

✓ از طرف دیگر هرگونه تحول مهم و چشمگیر در اقتصاد این کشور به تحولات کلان بین المللی پیوند خورده است.

فهم صحیح و واقع بینانه تحولات محیط بین المللی در طراحی و اجرای دیپلماسی اقتصادی موفق ایران بسیار اهمیت دارد.

❖ آنجا که فشار اقتصادی و معضلات دیپلماسی اقتصادی ایران فزاینده اند، لذا نمی تواند تا میان مدت برای تحقق گشایش ها

صبر کند، ایران نیازمند حل و فصل مسائل خود با قدرت های بزرگ و عادی سازی دیپلماسی اقتصادی در کوتاه مدت است.

❖ امیدواری به ایجاد تغییرات رادیکال در شرایط نظم بین المللی و بهره برداری ایران از آن به ویژه در پیشبرد دیپلماسی

اقتصادی در کوتاه مدت چندان واقع بینانه نیست.

❖ نظم بین الملل کنونی پیچیده ترین نظامی است که تاکنون در پهنه اقتصاد سیاسی بین الملل شکل گرفته است.

واقعیت‌های اقتصادی بین‌المللی و پیرامونی کشور

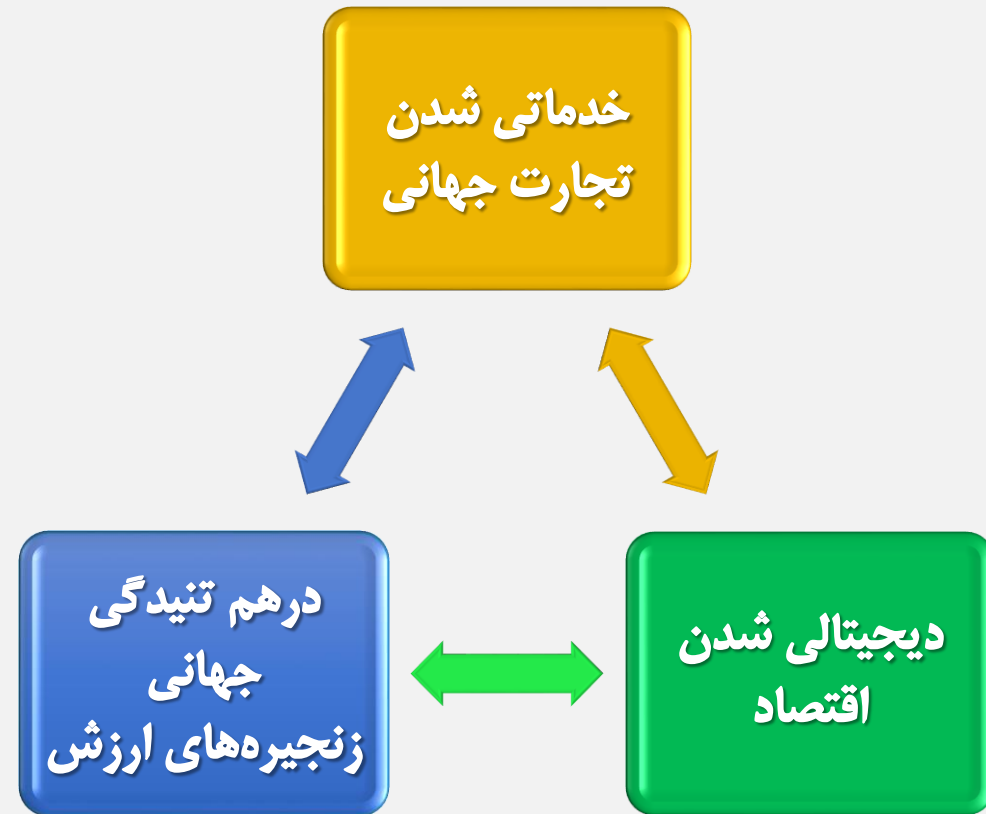
تحول ساختار تجارت جهانی

نقش ایران

✓ ایران، در تغییرات ساختاری اقتصاد جهانی، تا کنون **نقش منفعل** داشته است.

✓ تحریم‌های چند دهه‌ای در کنار درگیری درون-نخبگانی بر سر انتخاب استراتژی جایگزینی واردات یا الحاق به اقتصاد جهانی، **فرصت‌ها را در عمل برای نقش‌آفرینی ایران در این روندها به باد داده است.**

✓ این بدین معنا نیست که ایران از این روند ها متاثر نشده است، بلکه به عنوان کشور قاعده پذیر در نهایت به این روندها تن داده است.

نسل سوم موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد ایجاد شده و مقررات و قواعد مفصلی بر پایه اقتصاد دیجیتال تدوین و در حال اجراست.

امکان کم جایگزینی شرق و غرب در دیپلماسی اقتصادی ایران

❖ شرق یا غرب نمی توانند جایگزین یکدیگر در دیپلماسی اقتصادی ایران گردند و هر یک در پیشبرد دیپلماسی اقتصادی ایران واجد اهمیت است.

- ✓ بخش مهمی از بازارهای صادراتی ایران در آسیا و در جهان شرق قرار گرفته اند.
- ✓ زیرساخت های مبادله با این بازارها شامل زیرساخت های مالی، بیمه و حمل و نقل عمدتاً متأثر از کشورهای غربی و سیاست های آنها عمل می کنند.
- ✓ بنابراین ایران نمی تواند هیچ یک از این مجموعه را جایگزین دیگری نماید.
- ✓ **کوشش برای جایگزینی آسیا به جای غرب در دیپلماسی اقتصادی ایران احتمالاً به نتایج قابل توجهی منجر نخواهد شد.**

❖ **موقعیت انحصاری غرب در حوزه مبادلات مالی در کوتاه مدت تداوم خواهد یافت.**

- ✓ قدرت های در حال ظهور از توان و تمایل لازم برای شکل دهی به نظم مالی جدید که قادر به حل معضلات تعاملات مالی ایران باشد برخوردار نیستند.
- ✓ ایران برای حل و فصل معضل دستیابی به نظام مالی بین المللی، تنها می تواند به تداوم دیپلماسی برای حل و فصل این معضل از مسیر تفاهم با غرب بیندیشد.
- ✓ ممکن است در میان مدت و بلندمدت نظام های مالی جدیدی در جهان شکل گیرد و انحصار و سلطه غرب در این حوزه شکسته شود اما در **کوتاه مدت چنین چشم اندازی وجود ندارد.**

الزامات راهبردی فعال سازی دیپلماسی اقتصادی در سطح کلان

۱

سیاستمداران باید بر مبنای اصل منافع ملی، **تعریف جدیدی از جایگاه ایران در فضای تجارت جهانی** ارائه نمایند.

۲

تیین نسبت ایران با زنجیره‌های ارزش منطقه‌ای و جهانی، یک الزام راهبردی در فعال‌سازی دیپلماسی اقتصادی محسوب می‌شود.

در میان سیاستمداران کشور آیا در خصوص قرار گیری در زنجیره های ارزش جهانی و منطقه‌ای اجماع حاصل شده است؟ و اگر این اجماع وجود دارد کدام زنجیره جهانی و منطقه‌ای؟

در غیر این صورت کشور چه بخواهد و چه نخواهد، به انتهای زنجیره های ارزش مبتنی بر خام فروشی و صادرات محصولات با ارزش افزوده پائین و فاقد ارزش فنی و تکنولوژیک منتقل خواهد شد.

۳

فعال‌سازی دیپلماسی اقتصادی در جهت توسعه صادرات، مستلزم **ارتقاء توان تولید داخل** است و پیش‌نیازهای اصلی تحقق بخشی به این مهم، وجود **"استراتژی توسعه صنعتی"** است.

۴

نگاه به دیپلماسی اقتصادی باید استراتژیک باشد و نه ابزاری. **دیپلماسی اقتصادی صرفاً انتخاب رایزن بازرگانی نیست، رایزن بازرگانی یکی از ابزارهای لازم در این حوزه است.**

الزامات راهبردی فعال سازی دیپلماسی اقتصادی در سطح خرد

- ✓ تسهیل و ساده سازی **مقررات صادرات** و پرهیز از صدور مقررات خلق الساعه و بخشنامه‌های متعدد ممنوعیت‌های صادراتی
- ✓ تحکیم و تقویت **جایگاه بخش خصوصی** با هدف استفاده از پتانسیل این اتاق‌ها برای توسعه تجارت خارجی
- ✓ **انعقاد موافقتنامه‌های** تجارت آزاد یا ترجیحی با کشورهای دارای اولویت ظرف حداکثر دو سال،
- ✓ **تسریع در الحاق به سازمان‌ها، پیمان‌ها و کنوانسیون‌های** دارای اولویت
- ✓ توسعه مشارکت تولیدکنندگان و صادرکنندگان ایرانی در **نمایشگاه‌های بین‌المللی** و برنامه‌ریزی منسجم در زمینه اعزام هیات‌های تجاری بخش خصوصی از جمله در سفرهای خارجی دیپلماتیک مقامات کشور با همکاری اتاق ایران.
- ✓ **انتخاب سفرا و کاردارن و رایزنان بازرگانی و وابسته‌های اقتصادی** متناسب با اولویت‌های اقتصادی کشور در کشورهای هدف و استفاده از پتانسیل بخش خصوصی برای انتخاب رایزنان بازرگانی
- ✓ تسهیل ایجاد **دفاتر تجاری در کشورهای هدف** توسط سازمان توسعه تجارت ایران با استفاده از ظرفیت‌ها و امکانات نمایندگی‌های کشورمان در کشورهای هدف.
- ✓ **توسعه و نوسازی گذرگاه‌های مرزی** و مدیریت یکپارچه مرزها به منظور توسعه تجارت با همسایگان
- ✓ **ترویج و فعال سازی حمل و نقل بین‌المللی مرکب** در مسیر کریدورهای بین‌المللی عبوری از قلمرو ج.ا.ایران

الزامات راهبردی فعال سازی دیپلماسی اقتصادی در سطح خرد

- ✓ تامین نیازهای ناوگان و تجهیزات مورد نیاز بخش حمل و نقل کشور جهت فعال سازی حمل و نقل بین المللی و تسریع در پروژههای اولویت دار از جمله خطوط ریلی مورد نیاز در کریدور شمال - جنوب کشور از جمله اتصال ریلی رشت - آستارا، رشت - انزلی، چابهار - زاهدان، و زاهدان - خواف، راه آهن شلمچه - بصره و تامین نیازهای لجستیکی در مرزها
- ✓ توجه به تکمیل، توسعه ظرفیتها و امکانات پایانههای مرزی، تیر پارکها، بنادر خشک در کلیه مسیرهای کریدورهای ترانزیتی، شامل شمال - جنوب، شرق، غرب، تراسیکا، ITI (اسلام آباد - تهران - استانبول) KTAI (قرقیزستان - تاجیکستان - افغانستان - ایران)
- ✓ بهره گیری از سامانه یکپارچه تبادل اطلاعات الکترونیکی بین سازمانهای متولی جهت تسهیل در امر تجارت، حمل و نقل و آماده سازی بسترهای تبادلات اطلاعات در سامانه های یکپارچه جهانی همچون "e CMR"، "e TIR"
- ✓ پیگیری برنامه لغو روادید و یا تسهیل صدور روادید بلندمدت برای تجار بخصوص در حوزه کشورهای هدف و همسایه
- ✓ استفاده از فناوریهای نوین (رمز ارز) در تبادلات بین المللی
- ✓ اتخاذ سیاست های ارزی با هدف افزایش رقابت پذیری تولید